

До

Висшия съдебен съвет

Президента на Република България

Министъра на правосъдието

Европейската комисия

Уважаеми госпожи и господа,

Обръщаме се към Вас във връзка с предстоящия избор на нов председател на Върховния касационен съд (ВКС) и необходимостта от промяна на „Процедурни правила за избор на кандидати за председател на Върховния касационен съд, председател на Върховния административен съд и главен прокурор”, приети с Решение на ВСС по протокол № 48/ 08.11.2012 г.

Изборът на председател на ВКС е от ключово значение за съдбата на съдебната реформа в България. Процесът по определяне на ново лице на Върховния касационен съд в страната е важна по-нататъшна крачка за утвърждаване на принципно ново лидерство, основано на широко доверие и легитимност чрез автентичен професионален авторитет. Неслучайно, в своя доклад от януари 2014 г. ЕК подчерта, че „[з]а да се възвърне общественото доверие, ще са необходими редица примери, в които професионализмът и почтеността без всякакво съмнение са основните движещи сили в процеса на назначаване, особено на висшите ръководни кадри.”¹

Пред новия председател стои задачата да продължи обединяването на професионалната общност около решителна визия за устойчиви реформи в изпълнение на главната задача – да се гарантира полагащата се роля на съда да бъде основен носител на съдебната власт². Само така ще се осигури реалната независимост на правосъдието у нас.

След като и този Висш съдебен съвет продължи да служи на задкулисни договори и да жертва критериите за висока нравственост и професионализъм в името на налагане волята на административни лобита, управлението на съдебната власт е на път да изгуби всякакво доверие. В тези условия изборът за нов

¹ Вж. на: http://ec.europa.eu/cvm/docs/com_2014_36_bg.pdf, стр. 11

² Решение № 8 на КС от 2005 г.

председател на ВКС може да бъде проведен прозрачно само след премахване на всяко съмнение в правилата и максимално отваряне на процедурата към инициативата на съдийската колегия във ВКС. Днес само автентичният професионален авторитет и широкото съсловно участие могат да послужат за основа на възстановяване на доверието и легитимността по върховете на съдебната власт.

Настоящите процедурни правила, вече доказаха своите слабости при избора на нов главен прокурор. На първо място, това е отсъствието на адекватна възможност на колегията от съответния орган на съдебната власт да вземе участие в процеса по издигане и обсъждане на номинации в рамките на настоящата уредба законова и конституционна уредба. На второ място, правилата не гарантират изчерпателна проверка на всички съмнения в нравствените и професионални качества на кандидатите. ВСС така и не възприе практика за адекватна проверка и оценка на качествата на кандидатите, факт, който е обект на редица критики и препоръки в докладите на Европейската комисия. На трето, но не по важност място, остават съмненията, че така предвидените правила за фактическото провеждане на гласуването гарантират честен и равнопоставен избор. Този въпрос беше поставен от различни страни, включително от настоящия председател на ВКС, но Съветът напълно го игнорира³. Междувременно, конкретен проблем при гласуването с електронната система на ВСС потвърди основателната загриженост по тази тема⁴. В крайна сметка, Европейската комисия оцени проведението при тези правила избор за нов главен прокурор като „обект на спорове” и изрично отбеляза, че ВСС не е изчистил всички съмнения в почтеността на един от кандидатите⁵.

Въпреки това, следва да се отбележи добрата, макар и оскъдна практика за провеждане на изслушване от ВСС на кандидати за административни позиции пред колегията от съда, за който се прави назначението. Трябва да се отчита, *mutatis mutandis*, и скорошният опит от провеждането на вътрешносъсловна консултация за предлагане на кандидати за главен съдебен инспектор.

С оглед горните съображения, призоваваме ВСС да пристъпи към ревизия на цитираните процедурни правила в следните принципни направления:

³ Вж. на: http://dariknews.bg/view_article.php?article_id=991706&audio_id=123084.

⁴ Вж. на: <http://www.mediapool.bg/haos-vav-visshiya-sadeben-savet-zaradi-sistemata-za-glasuvane-news217595.html>.

⁵ Вж. Техническа част на доклада на ЕК от януари, 2014 г. на: http://ec.europa.eu/cvm/docs/swd_2014_36_en.pdf стр. 6

- Гарантиране възможността за участие на съдийските колегии на ВКС и ВАС в процеса по излъчване и изслушване на кандидати за председатели на тези съдилища;
- Създаване на гаранции за високите професионални и ръководни качества и доброто познаване на проблемите и нуждите на върховните съдилища от кандидатите, както и на тяхното припознаване от съдийските колегии в съответните съдилища;
- Предвиждане и провеждане на наистина задълбочена проверка на всички възможни разумни съмнения в почтеността на кандидатите, включително и чрез предвиждане на подходяща форма на наблюдение от професионалните организации, за да се изпълни изискването за наличието на високи нравствени качества;
- Изборът да става с интегрална хартиена бюлетина.

Призоваваме останалите държавни институции и ЕК да подкрепят усилията за изработване и приемане на правила, които да гарантират висока прозрачност и доверие в процедурата по избор на председател на ВКС, а в по-дългосрочен план и за съответни промени в законодателната уредба.

От своя страна, заявяваме готовност да сътрудничим с ВСС и да участваме в изработката и обсъждането на конкретни текстове.

С уважение,

Съюз на съдиите в България
 Български институт за правни инициативи
 Български хелзинкски комитет
 Асоциация за европейска интеграция и права на човека
 Фондация РискМонитор
 Център за изследване на демокрацията
 Център на НПО – Разград
 Програма за развитие на съдебната система
 Български адвокати за правата на човека